

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:

Pentru Anstro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.
" " " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 " "
" " " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretiuu insertiuniloru:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze Redactiuni dela „BISERIC'A si SCOL'A" in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Idei'a despre templuri (biserici) si constructiunea lor.

(Continuare.)

Crestinismulu nu avea templuri proprie la inceputu. Credintiosii se adunau la servitiulu divinu in sinagog'a evreésca si in case private, precum a fostu si cas'a in care s'au tienutu sinódele apostolesci, unde s'a ziditu mai tardiu cea de antaiu biserica crestina: „Scimu, dice s. Cirilu alu Ierusalimului, cà Spiritulu santu s'a pogoritu preste apostoli in diu'a Cincidieceime ai ci in Ierusalimu in suprem'a eclesia a apostoloru.“¹⁾ In timpul persecutiuniloru ei celebrau servitiulu divinu in singuritati, in catacombe, paduri si in pesteri. „Pretotindenea, in campu, pe nae, in ospetarii si in carcere se tieneau adunari sante, ca si in temple.“²⁾ Cu tóte acestea, dupa marturi'a santiloru parinti, in secolulu alu doilea si alu treilea lumea crestina éra plina cu biserici. Santulu Iustinu Martirulu, din secolulu II. scrie in apologia I. nr. 67 cà „In diu'a Duminecei, noi toti cei din orasie, si cei dela sate, ne adunamu la unu locu, cetimu din scripturile profetiloru si ale apostoliloru, càtu ne permite timpul, destinatu pentru serviciulu divin.“ Despre fiintierea bisericiloru crestine pe timpul seu atesta si imperatulu Aurelianu intro epistola adresata senatulu romanu: „Miror vos, Patres sancti, tam diu de aperiendis sybillinis dubitasse libris, perinde quasi in Christianorum Ecclesia, non in templo Deorum omnium tractaretis“ me miru de voi parinti santi cà ve indoiti a deschide cartile sibline, ca si candu ati fi in eclesia crestiniloru nu in templulu dieiloru.“³⁾ Numai in Roma se aflau patru-dieci de biserici, despre care amintesce Optatu.⁴⁾ Fari'a persecutiuniloru in sa mai de multe ori au prefacutu in ruini templele crestine, precum ni

spune si s. Ieronimu: „Cu atáta furie a eruptu barbari'a gonitoriloru in càtu si localurile nóstre de convenire le-a ruinatu.“¹⁾

Dupa ce in sa crestinismulu, sub Constantinu celu mare ajunsse a fi religiune dominanta in statu, crestinii au inceputu se zidésca biserici pompóse in tóte partile imperiului. Insusi Constantinu incuragiá zelulu loru. In contielegere cu Liciniu, elu publicá unu decretu „in gratiam Christianorum“ ca locurile unde se obicnuisera crestinii a se aduná mai nainte, se li se restituie fora intardiare. „Ut bant, incunctanter iis restituantur. Adagandú: „Et quoniam iidem Christiani etiam alia loca possedissee noscuntur, quae non privatim ad singulos ipsorum, sed ad jus corporis pertinent, haec omnia absque ulla dubitatione iisdem Christianis, hoc est cuilibet corpori et conventiculo ipsorum restitui jubeantur“—si findu cà crestinii posiedu si alte locuri, ce nu apartienu particulariloru ei dreptulu corporatiunei, se demanda ca aceste tóte se se restituie crestiniloru, cà este dreptulu corporatiunei lor.“²⁾

Ba, fiii lui Constantinu, in entusiasmulu loru pentru crestinismu, au ardonatu ca si templele pagane se le strafirme in locasiele adeveratulu Ddieu. Libaniu, renumitulu oratoru paganu, scrie cu adenca machnire despre acést'a: „Constantius acceptas a patre (Constantino) malorum scintillas ad incendium magnum provexit, ille enim Deos opulentia spoliavit, ille, etiam templa funditus evertit, et omni lege sacra abrogata, dedit quibus scimus.“³⁾ Constantiu a provocatu incendiu mare din schinteile reutatiloru primate dela tatalu seu, elu a despoiatu diei de bogati'a lor, elu a resturnatu templele din temelie, si abrogandu legea santa, le-a datu la cine scimu.“

¹⁾ S. Cyrill Hieros. Catech. Mystag. 16.

²⁾ S. Dionys. M. ap. Euseb. l. 7. Hist. cap. 22.

³⁾ Ap. Vopisc. in vita Aurel. Imperat.

⁴⁾ Optatus Milev. de Schism. Donat. II. 4.

¹⁾ Comm. in Zachar. c. 8.

²⁾ Euseb. Hist. Eccl. l. 10. c. 5.

³⁾ Orat. apol. 26.

In acestu timpu si artele au trecut in serviciu lui Ddieu spre a se perfectona si nobilita. Architectura insuflata de spiritulu crestinismului, in constructiunea templelor crestine, a intrecutu de parte productiunile de arta ale paganismului. Intre templele pagane, deplanse de Libaniu, mai bogate si mai maretie in respectulu artei, au fostu templulu lui Apollo in Delos, a Minervei in Atena, a lui Jupiter in Capitoliu si templulu Dianei in Efesu, despre care dice evangelistulu Luca „Si templulu marei dieitia Diana se va despretiui“. ¹⁾ Optu colonne de marmore verde din templulu acest'a decoréza in launtru cupola bisericeii S. Sofie din Constantinopolu pana astadi.

Scopulu pentru care s'a ziditu bisericile crestine justifica variele loru numiri. Biserica se numesce templu, cas'a lui Ddieu (*kyriakon* séu *basilica*) casa de rugatiune, (*proseukteria*, oratoria), si eclesie (adunare). „Quator ob fines eriguntur templa, unde etiam varie appellantur: 1 ad sacrificandum Deo, et hinc dicuntur Templa. 2 ad orandum; et hinc dicuntur Oratoria. 3 ad reliquias martyrum honorifice conservandas; et hinc dicuntur Basilicae seu Memoriae seu Martiria. 4 ad populum verbo Dei et sacramentis pascendum: et hinc dicuntur Ecclesiae.“ ²⁾ Din patru scopuri se zidescu bisericile, deunde au si numiri varie. Unele se zidescu pentru a sacrificá lui Ddieu, si de aci se numescu temple; altele, se zidescu pentru rugatiune si se numescu oratoria, altele pentru conservarea mosterorú martirilorú si se numescu bisericici séu memorii séu martirie; éra altele pentru a pasce poporul cu cuventulu lui Ddieu si cu santele taine si de aci se numescu ele eclesii. Basilicele se numiau propriu disu bisericile ridicate in onóra martirilorú. *) Afora de aceste, bisericile s'au numitu inca si conciliabula, conventicula si concilia. ³⁾

Crestinii au aretatu totdeuna celu mai mare respectu si onóre templelorú; ele se priviau ca celea mai sante si inalienabile bunuri pamentesci. Depe timpulu lui Constantinu celu mare a inceputu se fie investite cu dreptulu de asilu, ce-lu avea mai

nainte templele pagane, dupre care cei persecutati si condamnati pe nedreptulu, se refugiau in templu fora a fi urmariti mai departe, pana ce terminá cercetarea faptului. Scopulu bisericeii in introducerea asileloru a fostu ca se incurageze pe cei nevinovati, si in lucruri incerte, cei privati facatori de rele, se aiba timpu de a se poáperá. Numai sub trei conditiuni poté fi citu primitu in asilu: daca scapá fora arme in biserica, daca in fug'a sa nu facé nici unu sgomotu, si daca nu mancá in templu, ci in altu óre care edificat lateralu. ¹⁾

(Va urmá).

Despre scóla in genere, si despre crestinism ortodoxa in specie.

III.

(Continuare.)

Totusi nu se poté contestá, cá afora de preoti si barbati de specialitate si renume lumescu, a escelatu terenulu invetiamentului si educatiunei poporale; atare fostu la *Chinesi si Indieni Confuciu*, care a traitu in secolu 6 înainte de *Christosu*. La *Persi si Medii Czerdust* si *Zoroaster*. Dupa istoria si traditiunea Persiloru au fostu mai multi *Zoroastri*, intre cari celu mai renumitu a traitu pe timpulu lui *Dariu Istaspes* autorulu cartiei cei sante Persiloru numita *Zend-Avesta*. La *Caldei Beros* séu *Berosus*. La egipteni, *Manes* séu *Manethon*. La *Evrei Moisiu profetii*; scóla profetica alui *Samailu* a fostu vestita ~~in anticítatea hebraica. Ina~~ *Greci Minos, Licurgu, Socrate* si filosofi *Pytagora, Socrates, Plato si Aristoteles*; la *Romi Cato, Chitone, Quintilianu, Tacitu, Pliniu* celu tineru filosofi *Seneca, Antoniu si Cicero*, dintre cari estu din unu intr'o cuventare a disu „cá nu se poté aduce mai multu folosu republicei, decátu a invetiá tinerimea“ „*Quod minus rei publicae adferre maius possumus, quam si docemus atque erudimus juventutem*“.

Inse decátu toti preotii si filosofi din anticítatea pagana mai sublimu si cu care nime dintre muritori nu se poté asemená, a fostu *Domnulu nostru Iesu Christosu*, fiulu Dumnedieu, care a fostu predisu prin profeti, si la timpulu seu, a descinsu din sinulu tatalui, si s'a intrupatu din peccat'urá fetiór'a *Maria*. „Éra candu a venitu pleniria vremii trimisu Dumnedieu pe fiulu seu, celu nascutu din muieré“ ²⁾ „Éra si, mai pe urma a graitu catra noi prin fiulu, pe care l'au pusu mostenitoriu tuturorú, prin care a facutu si vecurile“ ³⁾. *Evreii* i-lu asteptau cu cea mai mare sete, nu ca pe un *Messia* spiritualu, ci erou lumeanu, ca se le restaura imperati'a si se-ii elibereze de sub jugulu romanilorú, ca ce si romanilorú li éra cunoscutu, dupa cum marturisesce *Tacitu*: „*In totu orientulu éra latita parerea cá din Iudea va incepe o Monarchie universalá*“ *Pluribus persuasio inerat, antiquis sacerdotum libris continere eo ipso tempore, ut valesceret Oriens, profectique Judaea rerum potentur*“ ⁴⁾ *Asia* si *Svetoniu* „*Percrebuerat oriente toto vetus et constant opinio, esse in fatis, ut eo tempore Iudea profecti rerum potirentur*“ ⁵⁾

Iesu Christosu, prin invetiatur'a sa, ni-a luminatu mintea si intielegerea, intunecate de peccatulu originalu si nechemiatu la o noua vietia precum singuru marturisesce: „*Eu sum lumin'a lumiei, celu ce-mi va urmá, nu va umbri*“

¹⁾ Fapt. ap. 19. 27.

²⁾ Tournely. Praelect. Theol. I. 8. Que. 3. art. 13.

³⁾ In cátu pentru terminulu „biserica“ intrebuintiatu de noi in scriere si in vorbire, elu nu poté fi luat in sensu de „basilica“ prin urmare nimicu nu ne obléga se-lu scriemu „baserica“ cum pretindu etimologistii radicali. Tóte popórele crestine de astadi au imprunutatú terminii pentru notiunea „biserica“ din cuvintele grecesci *Ecclesia* (adunare) si *Kyriakion* (*kyrios*, domnu si *oikia*, casa). Din *Ecclesia* au formatu *Francésii* *Eglise*, *Span.* *Eglesia*, *Italianii* *Chiesa*. Din *Kyriakion* au formatu *Nemtii* pe *Kirche*, *Russii* *Cerkow*, *Polonii* *cerkiew*, *Bohemii* pe *cirkev*. Cu tóte aceste *Francésii*, *Italianii*, *Nemtii*, *Russii* etc. nu vor a esclude terminii adoptati in limb'a loru si-a-ii inlocui cu cei originali, precum voiescu etimologistii nostri radicali: scriindu *baserica* in locu de *biserica*. Bisericile nóstre nici in privinti'a formei nici in privinti'a mentiunei loru nu se potú asemena cu „*basilicele*“ séu edificiele tribunaleloru din *Roma* antica, prin urmare lipsesce ratiunea pentru care se scriemu „baserica“ in locu de „biserica“. Terminulu *biserica*, formatu din *basileus*, rege si *oikia*, casa, este unu terminu vulgaru si are intielesulu terminulu mai gramaticalu „*Kyriakion*“, adeca cas'a lui Ddieu, disu pe romanésca.

⁴⁾ Prougthon Lex. cuv. ecclesia.

¹⁾ Bingham. l. 8. c. 11. ²⁾ Galat. cap. 4. v. 4. ³⁾ Evrei cap. 1. v. 9. ⁴⁾ Histor. libr. 5. cap. 13. ⁵⁾ In vita vespasiani cap. IV.

„intru intunerecu, ci va avea lumin'a vietiei.“¹⁾ Pana candu sunt in lume lumina sum lumiei“²⁾ „pana candu aveti lumina credeti in lumina, ca fii luminii se fiti“³⁾; si in tropariulu nascerei lu-numimu „lumin'a lumiei, si sórele dreptatii“ care dupa sant'a scriptura locuesce in lumin'a necuprinsa; toti cáti au venitu mai nainte de elu sunt firi si taihari.⁴⁾ Elu n'a venitu se strice legea ci se-o intocmesca „se nu socotiti cá am venitu se stricu legea séu prorociei, nu amu venitu se stricu ci se implinescu“⁵⁾ „ori acelor de pre pamantu, ori acelor din ceriuri.“⁶⁾ Cáci legea Regimei Sacerdotale din anticitate erá nesuportabila, din privinti'a ceremoniilor celor fara de numeru, a mancariei, beutarei, serbatorilor, lunele noue si Sambata,⁷⁾ care aternau ca sarcini grele si anevoe de suportatu asupra ómenilor: „Acum dara ce ispititi pe Dumnedieu a pune jugu pre cerbici'a invetiaceiloru, cari nici parintii nostri, nici noi nu amu pututu se-lu purtamu“⁸⁾ si care le-au fostu uritu Dumnedieu si in testamentulu vechiu: „Satulu sum de sacrificiile vóstre, lunile vóstre cele noue, si serbatorile vóstre le uresce sufletulu meu, facutu-mi-s'au sarcina, sum obositu de ale purtá.“⁹⁾ „Nu am placere de voi graesce Jehova Dumnedieulu ostiriloru, si nu vreu se primescu ofrandele vóstre, din man'a vóstra“.¹⁰⁾ Asia dara Domnulu nostru *Isusu Christosu*, n'a venitu se strice, ci se implinesca, si se ne puna inainte o lege mai buna si mai corespunditoare scopului si mantuirei nóstre, fora deschilinire de nationalitate si religiune. „Si alte oi amu eu care nu se tienu de staululu acest'a, si pre acele trabue se le adunu pana ce va fi o turma si unu pastoriu“.¹¹⁾ „Cá la Dumnedieu nu este nici Elinu, nici Judeu, nici barbaru, nici schitu, nici robu, nici slobodu; ci Christosu in tóte si in toti“.¹²⁾ Fara deschilinire de nationalitate si religiune ne a chimate la o unitate spirituala dicandu „Veniti catra mine toti cei ustaniti, si insarcinati, si eu ve voiu odichni, luati jugulu meu preste voi, si ve invetiati dela mine, cáci eu sum blandu si smeritu cu inim'a, si veti affá odihna sufletelor vóstre, cáci jugulu meu este bunu si sarcin'a mea este usiora“.¹³⁾ „Cú atáta s'au facutu *Isusu* siguranti'a unu testamentu mai bunu“.¹⁴⁾ „rescumparandune din blastemulu legei“.¹⁵⁾

Domnulu nostru Isusu Christosu, a implinitu trei functiuni mari.

1. A fostu *Imperatu* „bucura-te fii'a Sionului, tresalta tu fii'a Ierusalimului; éta imperatulu teu vine la tine; domni'a lui va fi dela o mare, pana la alta mare, si dela fluviu, pana la marginile pamantului“.¹⁶⁾ „Éta imperatulu teu vine la tine blandu siedindu pe asina, fiulu celui de sub jugu“.¹⁷⁾ „Tu esci imperatulu Jidoviloru; éra Isusu a respunsu afirmandu tu dici“.¹⁸⁾ „Inse imperati'a lui nu a fostu din lumea acest'a“.¹⁹⁾ „Imperati'a mea nu este din lumea acest'a; servii mei s'aru fi luptatu, ca se nu me fie predatu Jidoviloru“.²⁰⁾ „Voi sunteti din cele de josu eu sunt din cele de susu; voi sunteti din acesta lume, eu nu sum din lumea acest'a“; — si éra — „Ei nu sunt din lume precum eu nu sum din lume“.²¹⁾ Imperati'a lui *Isusu* a fostu spirituala, din ceriuri „si eu ve oranduescu imperatia, precum mi-a oranduitu mie tatalu meu, ca se mancati si se beti la mész'a mea, in imperati'a mea“.²²⁾ éra in simbolulu *Niceanu* marturisimu cá „siede de a drépta tatalui“.

2. *Preotu* „Domnulu s'a juratu, si nu se va cái, tu „esti preotu in veci dupa oranduiál'a lui *Melchisedecu*“.²³⁾ Elu pe sine singuru s'a sacrificatu pentru peccatele nóstre. „Éra

„Christosu venindu Archiereulu bunatatiiloru celoru viitóre, „prin cortulu celu mai mare si mai perfectu, nu facutu de mana; adeca nu alu acestei zidiri, nici prin sange de tiapi „si de vitiei, ci prin sangele seu, a intratu odata in cele „sante, dobandindu vocinica rescumparare.“¹⁾ In loculu sacrificiului cruentu de sange s'au adusu pe sine singuru sub speci'a, panei si a vinului dicandu. „Acest'a este trupulu „meu, care se da pentru voi, acest'a se faceti spre pomenirea mea.“ Asemenea si potirulu dupa cina luandu a disu. „Acestu potiru este noulu testamentu in sangele meu, care „se varse pentru voi spre iertarea peccatelor.“²⁾

3. Christosu a fostu *profetu séu invetietoriu* „Acest'a este „*Isusu* profetulu celu din Nazaretulu Galileiei.“³⁾ Si a disu mui- „erea catra Isusu „vediu cá profetu esci tu.“⁴⁾ Éra ómenii „vedindu semnu diceau: „Acest'a este adeveratu profetulu“⁵⁾ si „nu sciti cele despre Isusu Nazarineanulu, care éra „profetu puternicu cu lucrulu si cu cuventulu inaintea lui „Dumnedieu si inaintea ómenilor.“⁶⁾ Astfeliu, ca profetu a invetiatu Isusu publice prin tóta Palestina, Iudea si Galilea,⁷⁾ prin cetati si sate⁸⁾ in Sinagoga⁹⁾ de pe munte,¹⁰⁾ de pe mari si luntre¹¹⁾ in templu,¹²⁾ pe campu si in tóte locurile, invetiandu de adreptulu, in asemenea, si parabole. „Si a strabatutu Isusu prin tóta Galilea, „prin tóte cetatile si satele, invetiendu in Sinagourile loru, „si vindecandu tóte bólele si neputinti'a intre ómeni“¹³⁾ incátu toti se admirau de invetietur'a lui.“¹⁴⁾ Si se mirau poporele de invetiatu'r'a lui „cáci elu invetiá ca celu ce are „putere, éra nu ca carturarii¹⁵⁾ si se spaimantau toti de „invetietur'a lui, cáci éra invetiendu pe ei ca celu ce are „putere si stapanire éra nu ca carturarii.“¹⁶⁾ Nici odata „n'a graitu asia omu ca acestu omu.“¹⁷⁾ Si elu dupa invetietur'a sa s'a numitu „*Invetietoriu, docens Rabbi*.“

Invetiatu'r'a lui Isusu a constatu intru a regenerá genulu ómenescu, si a-lu reconduce la fontele seu originariu a nevinovatiei, de unde decadiuse prin peccatulu originalu, a prepará salutea eterna; prin urmaire si invetietur'a lui Christosu, ca si cea originara a tatalui a constatu din doua parti; din implinirea detorintiloru catra Dumnedieu, si detorintiloru catra sine insusi, dicandu catra fariseulu ce intrebá care porunca este mai mare in lege? „Se iubesci pre Domnulu Dumnedieulu teu, cu tóta inim'a ta, „si cu totu sufletulu teu, si cu totu cugetulu teu. Acé- „st'a este antai'a si mai mare porunca. Éra a dou'a este „asemenea acestia; se iubesci pe de aprópele teu ca insusi „pre tine; intru aceste doua porunci aterna tóta legea si „prorociei.“¹⁸⁾ Asemenea si tenerului care intrebese, ce se „face ca se intre in viétia de veci? a disu, padieste porun- „cile! carele? Se nu ucidi, se nu faci adulteriu, se nu furi, „se nu faci marturie mincinosá, onoreza pre tatalu teu si „pre mum'a ta si se iubesci pe de apropele teu, ca insusi „pre tine, ce tie nu-ti place altuia nu face.“¹⁹⁾ Acésta indigitare se vede si din rugaciunea Domnésca, propusa de Isusu invetiaceiloru sei, in care in cele d'antaiu cereri se cuprinde datorintiele catra Dumnedieu „Tatalu nostru carele „esci in ceriuri, santiasca-se numele teu, vina imperati'a ta, „fie voi'a ta, precum in ceriu asia si pre pamentu.“ Éra in cele de pe urma, datorintile catra noi insine si de apropele. „Panea nostra cea de tote dilele dá-ni-o noua astadi „si ne érta noua peccatele nóstre precum si noi iertamu a „peccatiloru nostri, si nu ne duce pre noi in cercare ci ne „scapa de celu reu. Amin.“

Si macar cá tóte trei functiunile Domnului nostru Isusu Christosu sunt de asemenea valoare, incátu elu imperatiesce susu si josu ca imperatu, si-e preotu in veci dupa oran-

¹⁾ Ioanu cap. 8. v. 12. ²⁾ Ib. cap. 9. v. 5. ³⁾ Ib. cap. 12. v. 36. ⁴⁾ Ioanu 10. 8. ⁵⁾ Math. 5. 17. ⁶⁾ Colos. 1. 20. ⁷⁾ Coloss. 2. 18. ⁸⁾ Fapt. apost. 15. 10. ⁹⁾ Isaia 1. 14. ¹⁰⁾ Malachia 1. 10. ¹¹⁾ Oonu 10. 16. ¹²⁾ Colosen. 3. 11. — Galat. 3. 29. — I. cor. 12. 13. ¹³⁾ Mat. 11. 23—30. ¹⁴⁾ Evrei 7. 22. ¹⁵⁾ Galat. 3. 13. ¹⁶⁾ Zach. 9. 9. si 10. 17. ¹⁷⁾ Math. 21. 9. ¹⁸⁾ Math. 27. 12. ¹⁹⁾ Ioanu 17. 16. ²⁰⁾ Ioanu 23. 24. ²¹⁾ Luca 22. 29. si 30. ²²⁾ Psalmu 15. Evrei 10. 5. 6. — 7. 21. ²³⁾ Evrei 9. 11. si 12. — 5. 1. — 7. 28.

¹⁾ Luca. 22. 19. si 20. ²⁾ Math. 21. 11. ³⁾ Ioanu 4. 19. ⁴⁾ Ioanu 6. 14. 7—40. ⁵⁾ Luca 24. 19. ⁶⁾ Luca 23. 5. ⁷⁾ Luca 13. 22. ⁸⁾ Math. 4. 9. 23 — 35. ⁹⁾ Math. 5. 1—13. ¹⁰⁾ Luca 5. 3. ¹¹⁾ Math. 26. 56. ¹²⁾ Math. 23. 35. ¹³⁾ Mat. 7. 28. ¹⁴⁾ Marc. 1. 22. ¹⁵⁾ Ioanu 7. 46. ¹⁶⁾ Math. 22. 37—41. ¹⁷⁾ Math. 19. 16—20. ¹⁸⁾ Math. 6. 10—14.

duial'a lui Melchisedechu, „acoste se faceti intru pomenirea mea.“ Totusi cutediamu a afirmá cã Christosu mai mare pãndu au pusu pe functiunea sa profetica si invetiatorãscã, singuru invetiandu si dicandu „datu-mi-s'a tãta puterea in ceru si pre pãmentu, dreptu acea mergeti si invetiati tãte „neamurile.“⁴⁶⁾ Pentru acea Evangelistulu Luca dupa cuvãntulu si oficiulu seu de invetiatorulu ilu numesce pre Christosu puternicu. „Isusu Nazarineanulu erã profetu puternicu cu cuvãntulu inaintea lui Dumnedieu“ prin care din preuna cu invetiãceii sei, santii Apostoli, si urmatorii acestora, santii parinti, a intorsu la Crestinismu tabar'a cea mare a pagãnitãtii cei retacite!

(Vã urma).

Ioanu Damsia,
parochu si ases. consist.

Educatiunea feteloru.

In respectulu educatiunei feteloru, diarulu „Femei'a Romana“ de sub redactiunea Dãmnei Maria Flechtenmaher, publica unu articolu inspiratu de celea mai nobile simtieminte materne. In adevèru, nime nu este asia competentu se vorbãscã de educatiunea femeiei, ca insasi femeia. Noi salutamu cu respectu pe „Femeia Romana“ pe terenulu acest'a si-i dorimu o deplina isbandã! Articolulu, de care vorbimu si pre care cu totu adiusulu lu-recomendãdamu mameloru si dãmneloru romane, este urmatorulu:

O mama intrebã pe Fenelonu cum trebuie se educe pe fi'a sa, si daca nu ar face mai cu minte se o puna intr'unu pensionatu?

Celu mai cu minte si mai nimeritu lucru i dise illustrulu episcopu, este ca o ficia se se deprinda incetu cu incetulu cu lumea, langa sinulu unei mame, piãsa si discreta, care se nu-i arete de cãtu acea ce se cuvine unei fete se veda! care se-i descopere cu delicãtetia defectele ce ar-avea dela natura. Stimu fãrte multu educatiunea buneloru pensionate, dicea elu, dar compezu si mai multu pe acea a unei bune mame, candu acea mama este capabila a i-o dá. D-na Campanu, a carei viãtia s'a trecut numai in ingrigirea educatiunei poporulu, care fu mai antaiu in pensionatulu particularu de la Saint Germain si mai tardiu in cas'a imperialã de Ecouen, dirigé cu atãta succesu atãtea copile reunite sub aceasi regula, impartesindu si conformandu in totulu simtiemintele si principiele lui Fenelonu asupra educatiunei de familia. „O femeia dicea ea, care nu sacrifica tempulu si sanatatea sa in vegheri si petreceri nefolositoare atãtu societãtii cãtu si familiei ei, care se pãte seulã de deminãtia si-si pãte intrebuintã cu profitu lenga copii sei timpulu fora a i se para lungu, va fi cea mai buna educãtrice a fiiceii sale.“ Pentru ce ar lasã ea alteia acãsta dulce si sacra detoria? Pentru ce ar pune ea intre inim'a ei si a copilulu seu pe o straina, pe cãtu tãmpu natur'a a pusu intre inim'a ei si a fiiceii sale, dulceã inteligintia, si intim'a unire a asemanarei? In alta parte totu ea dice: Nu este pensionatu in lume, ori cãtu de bine se fia institutu, nu exista stabilimentu de educatiunea nationalu cãtu de rationabilu ar fi elu organisatu, nu este manastire de educatiune ori cãtu de morala si de piãsa ar fi, ca inim'a si ca prevederile unei mame instruite de langa care fiic'a se pãta deveni mai perfecta si cu simtieminte de bine mai deserversite!

Vedemu dar cã doue autoritati destalu de impuntãtãre, sunt de acelasi sistem, de care am avutu onãre a fi chiar din momentulu candu esperiinti'a mi-a permis de a rationã si de a me ocupã de educatiunea copilulu meu. Inca de pe la 65 am cutezatu a scrie acãst'a si a o spune

⁴⁾ Math. 28. 19.

mameloru care multe m'au ascultat. Am cugetatu dar acãsta basa, fara a fi avutu fericirea de a fi luat in mana, nici pe ilustrulu Fenelonu, nici pe instruit'a Dna Campanu. Cine dar vorbise in mine, o debila si ignoranta meia, daca nu natur'a lucrurilor, inim'a de mama si perinti'a familiei? Astadi insa candu experientia a crescutu cu 10 ani, candu potu mai bine vedea si rationã unde se mu cu societatea si unde vomu ajunge, astadi vinu armã cu mai multe probe a ve implorã in nu mele realitarii tãtiunilor: lasati ori ce alte preocupari superficiale, ori treceri de tãmpu care nu lasa in urma nici unu bine, si ce prejudecii de rang si de avere, si fiti singure in nu mele si educãtricele fiiceloru vãstre, daca vãriti ca uitãnduve in ochii lor, ca in oglind'a sufletulu vestru, se ve salte inim'a in peptu de fericire si de mandrã cã ati fostu folositoare cãtu ati traitu pe pãmentu in actualã societate, ca si in cea viitoare.

La ce adresa potu merge cutesãtãrele mele rogãndu de cãtu la acea a civilisãtii societãtii? Ce clasa este a simtiemintele mai cultivate, cu ani mai multi de studiu cãtu Dãmnele aceloru capi avuti ai societãtii? unde tãnu tãte sperãntiele? de unde vinu tãte initiativele, tãte ajutoarele, decãtu de la femeia bine educata, instruita si bine nascuta! . . . Cu tãte acestea, unde sunt mai multe gervãrnante? Si a caroru copile sunt mai multu instraitu dela senulu maternu, de sub influenti'a maternã si dela pãsele, si onestelo ei esemple? De ce se nu suga copilulu vostru laptele celu nobilu si dulce, delicatu si inteligentã productu alu curatulu vostru sãnge? De ce se nu se impãrtãsiãscã copil'a vãstrã de acele nobile simtieminte cu care ve mandriti? De ce se nu invetie cartea pe care ati invetiãtu, langa mesciãr'a pe care sta portretulu maicei sale, si se nu simta sinulu de mama tresaltandu langa fragetulu ei umeru, pe care mam'a se aplãca spre a-i arãtã punctulu pe o geografia, figurele pe o geometria, Madona cu Cristulu in brãtie pe o carte de religiune, terminandu apoi fiecã explicatiune cu cãte unu surisu blandu pe-facia, si cu cãte unu dulce sarutu recompensa de incurãgiarea copilei, ca i-ar face mai multa placere de cãtu tãte corãnele de frunã verdi cu care se intãrce fiecare anu acasa. Unde pãte gãsi copil'a tãte acestea? pe figur'a aspra a directãreloru si profesãreloru obosite de 20 de eleve pe ora?

Se nu se supere Dãmnele directãre seu profesãre, crediendu cã pledezu contra profesorãtulu, intrebãndu: pãte: Ce ar face D-lor daca tãte mamele s'ar ocupã singure cu educatiunea fiiceloru lor? O! ele ar face ceva mai bunu si mai placutu de cãtu ceea ce facu astadi: Si-ar educã pe copilele lor, pe care pãte cã astadi le negligã, cãci trebuie se educe pe cele straine pentru bani! . . . Spre a-si cascãgã panea! Si toti scimu cãtu de amara si de greã este panea profesorãtulu. Care suntu fetele cari nu s'ar maritã daca barbatulu ar fi mai nobilu si mai cultu ca se nu caute a face din casatoria o specula, o aliantia de convenintie seu de interesu? Si atunci, ele si-ar educã singure pe copilele lor, de care ar avea timpulu a se ocupã cu mai multa iubire si placere, de cãtu de cele straine.

O! se nu-mi spuna nimeni cã eu asi instrui si as ingrijã de copilulu altui'a mai bine decãtu de alu meu. Care este omulu care se administrezã mai bine bunulu strãinu si se-lu facã se prospereze mai multu de cãtu pe alu seu propriu? O se-mi diceti cã tesaurulu increditulu ilu pastredã mai cu ingrijire? Acãst'a e afacere de consciintia ei si nu de inimã.

Asia dar diseramã mai susu: Ce invetia copil'a in cinci minute pe ora: Geometria? Istoria? Geografia? matematicile? igien'a? Religia? literatur'a? sciintiele? Se nu se supere mandrele dãmne pe mine: cãci le-am spus-o si le voi mai spune-o inca: nu este culp'a lor, pana la greãã punctu, dacã nu sunt 20 intr'o sutã care se-mi scie precã

una din toate aceste științe necesari mamei de familie. Nu le-au învățat? Nu există cartile acestea prin pensionate? Ba da: ele nu lipsesc, dar timpul materialu lipsește. Iubirea mamei și îngrijirile materne lipsesc! Căci ori câtă de bună intențiune se aiba biata directoare sau profesore, dar cându are 20 de eleve a le percură în o oră sau în 2., instruirea devine un mecanismu pentru ea, oboseala o înăspresce, fruntea i se încrunță și ea atâta câtă și eleva asculta cu nerăbdare și cu fericire momentul de a se separa una de alta. Pe cându o mama care nu are a se ocupa într-o zi de câtă numai de copilă ei pe care o iubesc și în care și prevede mandrița și fericirea, are destulă timpu a-i arăta toate acestea cu plăcere. Are mai mulți copii, aveți a-mi obiectă; ori câți ar avea totu nu poate avea 20 și chiar admitându aceluia, nu se poate presupune că nu ar avea între densii și 2—3 fete, care fiindu instruite, se pot ocupa după exemplulu mamei cu iubirea de sora de mică și frații, sau de micile sale sorore, înșinuându-le aceea ce a învățat și dăsele de la mamă lor.

Faceți aceluia scumpele și respectabilele mele Doamne și veți vedea cum peste 20 de ani de aci înainte dragă noastră România va fi mandra de ficele ei, și fii noștri mandri de voi!

Se învățăm pre copii în școlă ceva și din știința igienică.

Ca omulu se poate ocupa locu demnu în societate și se poate trăi amesuratu destinațiunei sale, e de lipsa a se cunoaște pre sine însuși, se învăție legile naturale carora e subordonatu și cari trebuie se le cunoască și pruncii, ca unele ce sunt celea mai necesare. Sunt învățatori cari au datină a pune pretiu numai pre educațiunea intelectuală, ignorându cu totul educațiunea corporală sau fizică. Despre acestia se poate dice cu totu dreptulu că nu-si pricepu chiară ca instructori și educatori, și nici cugeta la răspundibilitatea ce cade asupra-le.

A nu învăție copilulu în școlă nice atâta, ca după ce va ajunge etatea de barbatu se aiba câtă de puțină cunoștință despre organismulu corpului seu, ca astfel, se fie în stare a observa la sine ori la alți oameni morburile mai periculoase escande, — aceluia este în detrimentulu prosperității, este rusine chiaru. Apoi se ni aducem aminte, că „Mintea sanetosa e în corpu sanetosu“ era morbulu slabescă mintea, strică voința și ruinează puterea. Dacă învățatoriulu va ști propune eleviloru regulele sanetarie, poate fi sigură că și copii cei mai mici din școlă sa voru castiga atâta cunoștință despre organismulu corporal câtă se-si poate conserva sanetatea. Nu regulele seci igienice întielegu cu pentru copii, ci propunere practica intuitivă și exemple vii. Asia d. e. vorbindu învățatoriulu despre gura și ară asemăna-o cu usi care se poate închide și deschide, câtă de usioru voru pricepe școlarii că gură înca cându e timpul frigosu sau aerulu e stricatu, coruptu trebuie închisă și se resuflamă pre nasu s. a. O pierdere de timpu ar fi numai pentru prunci, ci chiar și pentru cei adulți a le înșira din câte oase și mușchi sta corpu omului, cumu le chiază sau din câte părure sta lumină ochiului, câte camere are inima ect. Acea înse se poate pretinde dela copii ca se știe d. e. pentru ce omulu fora nutremente nu poate se trăiescă și că mănecă și beutură cum trebuie se le folosim ca se ni sustinem cu ele corpu nostru sanetosu și tare; ce felu de aeru trebuie se respiram ca se fim sanetosi și cumu trebuie a ni pădi organismulu resuflării ca se fie aptu pentru tragerea aerului, că stomaculu e de mare însemnatate pentru sustinerea întregulu corpu; cum se poate aceluia sustinerea în stare sanetosa; dacă stomaculu s'a stricatu odată, cumu se poate prin dieta erasi aduce în stare bună; câtă e de lipsă curățirea pielii — la ce mulți puțină se

cugeta — și ce influență mare are aceluia asupra sanetatei s. a. m. d. Cunoștințele necesare pentru sustinerea vieții și a sanetatei, se pot propune prunciloru în decursulu aniloru școlastici, precumu și cele despre nutrețirea corpului.

Dacă religiunea e basă, temelulu educațiunei, în școlile noastre, apoi nu mai puțină însemnatate au în educațiune și regulele pentru sustinerea corpului omenesc, cari trebuie se le însușească copilulu înca din fragedă pruncia întocmai ca și principiile religiunei! Copii cunoscându legile igienice, legile nutrețirii organelor și lucrarea acestora, atunci sfaturile rele a le babelor și demulte ori crescătoreloru nu voru putea seduce pre omu. Fia-mi permisă a me folosii de unu exemple pentru a-mi dezvoltă opiniunea cu privire la tractarea ce atinge de organismulu internu a corpului omenesc. Se asemănamu corpu nostru cu unu cuptoriu încalditu, sau — unde deja e cunoscută — cu una masină portată cu aburu. Dacă voi enară copiiloru cumca și masină prin o folosire perpetua trebuie se se strice și cumca părțile stricate numai din aceea materia se potă erasi construi din carea a fostu construite celea stricate; cumca la folosirea acestora e de lipsă materialu pentru focu (lemn sau carbon) și ca se arda foculu e de lipsă aeru totu deuna, — cumca în urmă arderei materialulu pentru focu se prefăce în cenusa și fum; cumca în fine acestea trebuiesc curățite din cuptoriu sau masină ca se potă lucră și mai departe; le voi spune apoi că tocma așa se întâmplă și cu corpu omenesc. Oare crede cineva că copii — de și nu totu dar — partea cea mai mare nu me voru pricepe? Eu dicu că da, numai se le știu predă totu lucrulu după importanță sa și după regulele didacticei. Le voi spune prunciloru cumca corpu nostru în decursulu lucrării sale înca are lipsă de materialu (măncare și beutură) părțile lui înca se strică și celea trebuiesc renoite cu materialu aptu, nutremente; că corpu nostru înca are lipsă de aeru curatu (osigen) ca se potă dezvoltă o putere și lucrare mai mare și bună. Multe așa mai potă adăuga aici despre odihna, cându corpu e ostenitu, despre preambulare, apă rece și prospețea, aerisirea câtă mai desu a chililoru de locuitu, ferirea de a da prunciloru veninosulu rachiu ce au îndatinatu mulți părinți a o face s. a. cari unu învățatoriu harnicu, sum convinsu că nu le va trece cu vederea în școlă sa mai cu seama la ocaziuni binevenite.

Se învățăm dar pre prunci din ce materii e compus corpu nostru și cu ce nutremente trebuie se-lu sustinemu, și nutrementele acestea în ce mesură și după cari regule se le folosim s. c. l.

Eu așa credu că e multu mai cu scopu a cunoaște omulu regulele și modulu prin care și potă lungi sanetatea, decâtu a învăție numai și numai despre muntii din Asia mica, corporele ceresci, oceanele, elefantulu ect.

Siomcuta mare, 14 Martisoru 1878.

Elia Popu,
invet. norm. gr.-cath.

D i v e r s e .

“O serbare la Parisu. Cetimă în „România liberă:“ În peptulu junimei latine din occidentu începe a se destepă ideea cea mare, ideea unității de rasă. De curendu a sositu la Parisu mai mulți studenți spanioli, în acaroră onore studenții franceși au arangiatu o serbare. V. Hugo a salutatu pe studenții spanioli aflați în capitală Francei prin următoarea scrisore: „Hijos de la noble Espanza, vuestro amigo soy. Victor Hugo“. (Fii ai nobilei Spanie sum amiculu vostru). Studenții Spanioli au fostu primiti cu mari onoruri în cerculu studenților franceși, cari li-au datu unu.

banchetu. Cu această ocazie s'au rostite mai multe discursuri în ambele limbi a le celor două nații surori, ca semn de cordialitate. Precum aflăm din „Le Petit Journal“ Dlu Djuvara, studentu romanu, a vorbitu pentru fraternitatea școlilor române, ér redactorulu unui diariu din Londra a exprimat dorința, de a se vedé această emulațiune la Londra și în America și a fi în întielegere în privința acestei idei; elu a beutu în onórea gîntei latine. Au mai fostu și alte urari. Éta discursulu ce a pronunțiatu d. T. G. Djuvara, studentu de litere: „Domniloru și scumpi camaradi de școla! Nu fora o legitima bucuria și o mandrie órecare me vedu în midiloculu vostru, în mediloculu acestui elementu latinu, atátu de strălucitu și de puternicu odinora; și care va fi inca, mi-place se-o speru candu ve privescu; nu fora o profunda emotiune iau cuventulu în numele scumpei mele patrii, Romania. Permeteti celor mai mici dintre frații voștri de sange, se ridice, prin vocea mea, unu toastu în sanatatea acestei tinerimi studióse, care represintă suflétulu și aspirațiunile popóreloru. Salutu pe nobili spanioli, serbatoriti astadi de voi cu atáta demnitate, și cari ne aducu împreuna cu densii veseli'a frumósei loro tieri! Salutu pe Francesi, cari au fostu și vor fi calauz'a popóreloru prin libertate și desrobirea spirituluí umanu! În veseliele precum și în durerile vóstre, Spanioli, Francesi, Italienu nu uitati nici odata cá departe de voi traiesce unu micu poporu, care în ultimele eveneminte a arátatu, cá a binemerítatu de la rasa latina, unu poporu, care se nutresce cu aceleasi principii, care traiesce cu aceleasi aspirațiuni ca și voi. De aceea a și ténutu se fie represintatu în acestu banchetu prin câțiva dintre studentii romani din Parisu. Fiiu alu betranului Danubiu, beau pentru confraternitatea universală a studenților!

(**Revolta gardei papali.** — La 8 Martiu a fostu în Vatican o adevérata rebeliune, înscenată de trupele elvetiane de langa santulu scaunu. Omenii cereau o extra-soldă pentru alegerea noului papa. Lucrurile stau inaspritu asia de multu, în catu au ajunsu la unu adevératu conflictu cu armele, între gendarmii papei și gardistii sei elvetiani, și erá se aiba urmari fórte tragice, dacă noulu secretariu de stat, Franchi, nu ar fi capitulatu în ultimulu momentu. Elu a datu fie-carui elvetianu câte 50 fr. asigurandu'i si de impunitate pentru rebeliune. Papa însa s'a decisu a se debarasa de acesti pretentiosi ai sei, cari dacă nu li se satisfac cererile, sunt gata de a dá cu baionet'a, chiar si în ómenii cu ras'a popeasca.

(**Reforme în marin'a papala.** Se scrie din Roma „Gazetei de Ausburg“ cá reformele întreprinse de Leon XIII nu se vor întinde numai la gard'a svitiera ci și la marin'a papala, cáci se pare cá mai exista inca o asemene marina. Si intradeveru se sustiene cá această marina ar avea astadi aceiasi efectiv pe care-lu avea mai înainte de 20 Septembrie 1870. La această epoca flot'a de reșboiu a Papei se compunea dintr'o fregata de lemn, aprópe incapabila de a mai pluti din cauza vechimei sale; Biserica nu voise se cumperé unu vasu chiurasatu. Venerabil'a fregata, care se numesce: Immaculata Conceptiune, a parasitu portulu Civita-Vechia, în urm'a catastrofei din 1870, și au cautat seapare în portulu Tulonului, unde ar fi profitatu pana în momentul de fată de ospitalitatea franceza. În urm'a alegerii noului Papa, corpulu ofitierilor fregatei ar fi venit cu drumulu de fieru la Roma spre a prezentá omagiile sale lui Leon XIII, noulu severanu. Leon XIII, vedindu corpulu marinei pontificale, nu s'ar fi pututu opri de a nu ride; elu ar fi declarat ofitierilor cá în viitoru Papa gándiá se; nu mai aiba nevoie de serviciile marinei sale, și cá are se dee ordine ca fregata, se fie vinduta.

(**Multimita publică.** Subscrisulu, miscatu de simțiulu recunoscintei, prin această exprime ceea mai profunda multiamita onoratului domnu Ioanu Popoviciu Desseanu advocatu în Aradu, care vedendu lips'a și nea-

junele mele ca studentu seracu, a binevoitu grátiosu a se provedé cu tóte celea necesarii, intru frecuentarea pedagogiei și a duce cursuri de teologia. — Vasiliu Husariu, diricu de cursulu III, în Aradu.

+ **Redacțiunea „Observatoriului“**, deschide premeratiune noua, și anume: Pe 3 luni Aprile, Maiu luna cu 2 fl. v. a. în launtrulu monarchiei, și 6 franci în afóra. Pe 9 luni Aprile-Decembre cu 6 fl. v. a. și în afóra de monarhia cu 17 franci. Celu mai simplu și mai sigur midilocu de a prenumerá este prin asemnatiuni postale. Bani se se trimita de a dreptulu la redacțiunea Observatoriului în Sibiu (Nagyszeben). Pentru doritorii de a primi „Observatoriulu“ dela 1 Ianuarie, esemplare complete și mai potu capetá peste 30.

Notitie bibliografice.

Din „Albina Carpatiloru“, foia beletristică științifică și literară, cu ilustrațiuni, care ese în Sabiu și redacțiunea Dlui I. Al. Lapedat și în editur'a Dn. V. Roman, au aparutu în acestu anu deja 8 numere și un volume de câte 6 cóle, avendu urmatoriulu cuprinsu:

„O dusimania cu bunu sfersitu“, novela istorică I. Al. Lapedatu. — La Turnu-Magurele, scena în viața suri de V. Alecsandri. — Statu'a lui Mihaiu Viteazulu în Bucuresci (cu ilustrațiune). — Oda ostasiloru romani Penesiu Curcanulu, Sergentulu, Pastorii și plugarii, Sóre și iérna, Capitanulu Romano, Frații Ideri, poesii de V. Alecsandri. — Templulu dieitiei Isis în Egiptu (cu ilustrațiune). — Victoru Emanuelu (cu portretu). — Céle patrii mari rase. — Balada de C. Cristescu. — Femei'a. — Constantiu Negruzzi, cu portretu. — Descantece din Bucovina, de S. Fl. Marianu. — Visita într'o mină de carbuni din Belgi'a, de Iosifu Popescu. — Pripele Sergiu de Leuchtenberg (cu portretu). — Conferința Ateneului romanu din Bucuresci în anulu 1878. — Piele multa chibzuială noroculu ti-lu desbara, proverbu propagat de Theochar Alexi. — Vasilie Alecsandri (cu portretu). — Generalulu Loris-Melikoff, (cu portretu). — Unu aliorismu parafrasatu de Theochar Alexi. — Regele Humbertu I. (cu portretu). — Doine populare din Bucovina de S. Fl. Marianu. — Viéti'a lui Onufriu, romanu de Theochar Alexi. — Domnulu Romaniei în reșboiu din 1877. (cu portretu). — Copil'a Basarabiei, poesia de Unu studentu din Basarabi'a. — Manevrelé armatei romane la Calafatu, (cu ilustrațiune). — Gorilulu dupa Brehm, de I. C. Tacitu, (cu ilustrațiune). — Lupta între animale selbatice, cu ilustrațiune). — Igiene: Cămer'a de culcat. Tiganii cu locuințe statornice în Transilvani'a, (cu ilustrațiune). — Conversatiune, de Iosifu Popescu. — Statistica. — Bibliografia. — Varietate. — O scena miscatore în șpitalulu militaru. — Lupta unui pagulu cu unu paiangine. — Femeile montenegrene ducență proviantu Ostasiloru dela frontiera (cu ilustrațiune). — Osman-pasia. — Drapelulu lui Mohamedu. Vietia miratolu. — Balonu uriasu. — Balonu cu torpile. — Musici la espositiunea din Parisu. — Espositiunea din Parisu. — Telefonulu în serviciulu amorului. — Femeile columbiane. — Pentru femei. — Decoratiuni feminine. — O idee originală. — Pastoriti'a italiana (cu ilustrațiune). — Trofeele armatei rusesci. — O noua Pompea. — Pescele-facila. — Milulu bucharianu. — Unu omu preservatu de arsura. — Furnicile turbate. — Unu rege poetu. — Unu orasiu moru langa Taschkent. — Singularitati aritmetice. — Centralulu lui Voltaire. — Cifrele catorva averi din Englitera după registrele fiscului. — Neintielegerea (cu ilustrațiune).

Abonamente (à 8 fl. pe anu, 4 fl. 40 cr. pe 6 luni și 2 fl. 40 cr. pe 3 luni) se mai primescu inca trimitiendu

li-se DD-lor abonati noi toti numerele completu dela inceputulu anului curentu.

* *

Domnul *Vasile Patri*, cunoscutulu nostru pedagogu, a edatu dilele aceste o noua carte scolastica: **NOU ABCEDAR ROMANESCU**, lucratu dupa metodulu scripto-legicu, si principiulu foneticu. Abecedarulu Dlui Petri, din tote câte au aparutu pana acumu la noi, va fi celu mai avantajiosu pentru instructiune. Pretiulu unui exemplariu 25 cr. se póte capetá la autorele in Sibiu.

*

Annelele Societatei Academice Romane. Tomu I, Coprinde sesiunile aniloru 1867, 1868 si 1869. In 8° 1869 (239 pag.); 4. lei. Tomu II. Coprinde discursul de receptiune alu D-lui A. Papiu Ilarianu si respunsulu D-lui Georgiu Baritiu. In 8° 1869 (139 pag.) 2. l. Tomu III. Sesiunile anului 1870. In 8° 1871 (165 pag.) 2. l. Tomu IV. Sesiunea anului 1871. In 8° 1872 (200 pag.) 2.50 b. Tomu V. Sect. I. Sesiunea anului 1872. In 8° 1873 (120 pag.) 1. l. Tomu V. Sect. II. Sesiunea anului 1872. In 8° 1874 (193 pag.) 2. l. Tomu VI. Sesiunea anului 1873. In 8° 1874 (91 pag.) 1. l. Tomu VII. Sesiunea anului 1874. In 8° 1875 (271 pag.) 3. l. Tomu VIII. Sesiunea anului 1875. In 8° 1875 (96 pag.) 1. l. Tomu IX. Sesiunea anului 1876. In 8° 1876 (XI & 109 pag.) 1. l. 50. Tomu X. Sect. I. Sesiunea anului 1877. Partea administrativa si debateri. In 8° 1877 (208 pag.) 1 l. 50.

Bulcescu Nicolae, Istoria Romániloru sub Michaiu vo-da vitézul, urmata de scrieri diverse. Publicate de predecisiunea Societatei Academice Romane, si insocite cu o preceventare si note de A. I. Odobescu. In 12 1878 (XX & 678 pag.) 4. l.

Cantemiru Demetriu, Opere. Tomu I. Descriptio Moldaviae cu Chart'a geographica a Moldaviei si unu fac Simile. In 8° 1872 (XII & 154 pag.) 4. l. Tomu II. Descrierea Moldaviei, tradusa din tectstulu originale latinesc afflatu in Museulu asiaticu, al academiei imper, scientifice de la St. Petropole. Cu chart'a geographica a Moldaviei si unu fac Simile. In 8° 1875 (XVI & 171 pag.) 4. l.

Cantemiru Demetriu, Istoria imperiului ottoman, crescerea si scaderea lui, cu note fórte instructive, tradusa de Dr. Jos, Hodosiu. Partea I, in 8° 1876 (410 pag.) 8. l.

Cesar Caiu Iuliu, Comentariile de belulu galicu, trad. de C. Copacineanu. In 8° 1872 (XIX & 192 pag.) 2. l.

Cesar Caiu Iuliu, Comentariile de belulu civile, urmate de Coment. lui A. Hirtiu, de bellele Alexandrina si Africana, precum si de coment. de belulu ispanicu ale unui pintor. anonim, trad. de D. Caianu. In 8° 1877 (XIII & 217 pag.) 3. l.

Cesar Caiu Iuliu, Comentariile de belulu galicu isi coment. de belulu civile. Intr'unu volum 5. l.

Cicerone M. Tulliu, Philipicele, séu discursurile contra lui M. Antoniu, trad. de Aug. Laurianu, tiparita si premiata de societatea academ. rom. din fondulu Cuza. In 8° 1877 (248 pag.) 3. l.

Cipariu Tim., Gramatec'a limbei romane, partea I analitica. In 8° 1870 (XIV & 387 pag.) 5. l. Partea II sintetice. In 8° 1877 (IV & 354 pag.) 5. l. Suplementu la sintactica: Despre limba romana. In 8° Blasiu 1877 (59 pag.) 1. l.

Dictionariulu limbei romane, dupa o insarcinare data de societ. academ. romana, elaboratu ca proiectu de A. Treb. Laurian si J. C. Massimu, 2 vol. in 8° 60. l.

Glossariu, care cuprinde vorbele din limb'a romana straina prin originea loru, cum si celle de origine indouiosa 1873—76, 8° (584 pag.) 12. l.

Frunzescu Dimitrie, Dictionariu topograficu si statisticu alu Romaniei, cuprindendu descrierea a 20,000 nume proprii teritoriale, precedatu de geografia si statistica tie-rei. In 8° 1872 (LXX & 536 pag.) 5. l.

Omer, Odyssea si batrachomyomachia, traduse in prosa de J. Caragiani. In 8° Iasi 1876 (XVI & 329 pag.) 8.

Sallustiu C. C., Catilina si Jugurtha, traduse de Demetriu T. Dobrescu, premiata de societatea academica romana. In 8° (VI & 109 pag.) 4. l.

Tacitu Caiu Corneliu, Opurile, traduse de Gavrilu J. Munteanu, date in tipariu sub auspiciile societatei academice dupe decessulu din vietia a traductoriului. In 8° Sibiu 1872 (X & 615 pag.) 6. l.

NB, Depositulu centralu alu publicatiuniloru societatii academice romane se afla la libraria Socecu & Comp. in Bucuresci.

„*Collecta de Recepte*“ din economia, industria, comerciu si chemia, redactata de Grigorie Tamasiu Miculesculu, va esi de sub tipariu pana in finea lunei maiu a. c. Acésta carte cuprinde 454 recepte folosivere cu succesu de ori-care economu, industriasiu, meseriasiu si fabricantu, — caror'a le deschide noue isvore de cascigu, prin fabricatiuni cari pana acum le au fostu necunoscute; — ea aréta cum se se pregatésca diferite beuturi, soponu, otietu, rumu, tinta, inghetata, naspréla, céra de sigilatu, cleiu, ape mirositórie, focuri artificiose s. a., mai departe cum se se lecuésca frasulu, limbriculu, sgâr-ciurile, coler'a si alte mai multe bóle, cari ataca mai desu pre omeni si pre animale. Prenumerantii cari au solvitu inainte pretiulu acestei carti, o voru capetá ace'a, indata dupa esirea ei de sub tipariu, fora de a mai solvi vre-unu cruceriu. Cei ce nu au solvitu pretiulu suntu rogati ca, pentru incungiuurarea speseloru, se tramita pana la $\frac{1}{13}$ maiu a. c. pretiulu exemplariiloru prenumerate — a. 50 cr. v. a. — Prenumeratiuni noue — inainte solvite — se primescu pana in $\frac{1}{13}$ maiu a. c. cu câte 50 cr. de exemplariu. Collectantii primescu dela ó exemplarie solvite — unulu gratificatiune. — A se adresá in Gherl'a (Szamosujvár) la Editorulu: *Niculae Fekete-Negrutiu*.

CONCURSE.

1—3,

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comun'a *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitiei comitatulu Carasiului, conformu decisiunei v. consistoriu alu Caransebesiului se dechide concursu pana in *12 lunei lui aprilie a. c.* Cu acésta statiune suntu urmatoriele emoluminte impreunate.

1) Salariu anualu in bani gata 120. fl., 2) 100 fonti clisa, in bani 48 fl., 3) 50 fonti lumeneri 20 fl., 4) orgii lemne 70 fl., 5) 100 fonti sare 8 fl., 7) scripturistica 14 fl., 7) pentru conferentii 15 fl., la olalta 295 fl. 8) 20 meti de grâu, 9) 20 meti cucuruza in natura séu dupa placu in relutumu dupa pretiulu tergului, cuartiru liberu cu 2 chilii pentru ivetiatoriulu, gradina de 800 st. □, si 2 jugere de pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimitte recursele loru, providiute cu documentele necesarie, si adresate catra comitetulu parochialu, D. Protopresbiteru Iacobu Popovicu in Oravitia.

Sig. Binisu in 28. Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In cointelegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

2-3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu din comun'a *Gurbediu*, in comitatulu Biharii, protopresbiteratulu Oradii-mari, inspectoratulu Cefei — se escrie concursu, cu terminu de alegere pe *25 Martiu st. v. a. c.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu invetiatorescu sunt: a) in bani gata 100 fl. v. a. b) in naturale 12 cubule de grâu si 12 de cucurudiu. c) 8 stangeni de lemne din care se va incaldi si scóla. d) 6 jugere de pamentu; e) cuartiru liberu cu intravilanu de 1170 stangeni; II. — Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, — recursele sale proviedute cu testimoniu de preparandie, de cualificatiune si cu atestatu de moralitate, adresate comitetulu parochialu, au a le subscrerne subscrisului inspectoru cerc. de scóle in Berecheiu (Barakony) p. u. Cséffa, pana in *24 Martiu st. v. a. c.*

Recurintii, pana la diu'a alegerii, in vr'o dumineca ori serbatóre se se presente la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Gurbediu 17 Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Teodoru Papu*, insp. cerc. de scólei.

2-3.

Pentru statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a *Chertésiu*, inspectoratulu Jenopoliei — Borosineu, comitatulu Aradului, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe *26 Martie a. c. st. v.*

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. 5 fl. pentru scripturistica, — 5 cubule grâu — 5 cubule cucuruzu, — 8 orgii de lemne din care este a se incaldi si scól'a — cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Recurrentii au se producá testimoniu despre absolvirea preparandiei, — de cualificatiune — atestatu de moralitate, si se documenteze prin estrasu de botezu, cá sunt de religiunea gr. or.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimite pana la *24 Martie a. c. st. v.* inspectorulu cercualu de scóle Domnului Nicolau Beldea in Jenopolea — Borosineu, — posta ultima Borosineu.

Borosineu, 1 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Nicolau Beldea*, inspectoru scolaru.

2-3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scol'a confesiunala gr. or. rom. din comun'a *Unipu*, protopresbiteratulu Jebeliului, cottulu Timisiului, se publica concursu cu terminu pana la ultima martiu a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani gata 73 fl 50 cr, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, una maja de clisa, 50 fonti sare, 12 fonti lumini, 9 orgii de lemne din care se se incaldiésca si scól'a, 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, 4 jugere de pamentu, dela fiecare inmormentare unde va fi poittitu a 40 cr., si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursorile instruate dupa stat. org. adresate comitetulu parochialu catra D. protop. *Alexandru Ioanovicu* in Jebeliu — si de este in putintia a se presentá in comuna intr'o Dumineca séu serbatore.

Unipu, in 22 fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

Concursu pentru ocuparea parochiei *N.-Marausiu*, in copciata cu statiunea invetiatorésca de acolo.

Emolumintele parochului sunt: a) 10 cubule de cucurudiu strinsu prin antisti'a comunala, b) pamentu aratoriu de 20 cubule cu gradina casei parochiale, c) cuartiru cu dovchilii si gradina, d) stólele indatinate.

Emolumintele invetiatoresci sunt: a) in bani gata 60 fl. v. a. b) 10 cubule de bucate jumătate grâu jumetate cucurudiu, c) 8 stangini de lemne din cari are a se incaldi si scól'a si in urma una portiune de fenu dela fieste ca numeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-tramite recursele lor proviedute cu documintele necesare Domnului administratore protopresbiteralu *Iosifu Pintia* posta ultima Hollod in Gyanta, celu multu pana in diu'a *26 Martiu st. v.* cand de odata se va tiené si alegere.

N.-Marausiu la 25 Fauru st. v.

Comitetulu parochialu.

Ioanne Bica,

notariu cercualu ca presiedele comitetulu.

Cu invoirea mea, *Iosifu Pintia*, adm. protop. inspectoru scol.

2-

Concursu pentru deplinirea parochiei a II din *Capolnasi* tienetóre de a II clasa.

Emolumentele sunt: a) una sesiune pamentu aratoriu si fenatiu.

Doritorii de a cuprinde acésta parochia se-si adresate recursorile comitetulu parochialu concerninte, tramitiende D. protopopu *Ioanu Tieranu* la Lipova, pana la *2 Aprila a. c.* cáci in 2. Aprila se va tiené alegerea. Ser cere totodata ca recurrentii sub durat'a publicarii concursului se se presinte in vre-o dumineca séu serbatóre in biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare, séu oratorie.

Capolnasiu, 19 fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Ioanu Tierann*, protop. Lipovei.

2-

Amesuratu decisului ven. consistoriu diecesanu de s. Nr. 938 bis. a tr. se escrie concursu pentru postulu Cooperatoru sistemisatu in comun'a *Teregova*, protopopiatulu Caransebesiului cu terminu de *4 septemani*.

Dotatiunea Cooperatorulu este $\frac{1}{2}$ din intrég'a dotatiune preotiesca si $\frac{1}{2}$ din intregu pamentulu sesionalu, ca pentru stole si biru dupa contractu face la anu 175 fl. cu privire la pamentu $1\frac{1}{2}$ sesia aratura si fenatiu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se dea petitiu pana la 1. April v. adjustata in intielesulu stat. org. normativelor cons. adresata catra Sinodulu parochialu spedata scaunulu protopresbiteralu din Caransebesiu, ca petitiunile mai tardiu intrate, nu se vor luá in consideratiune.

Teregova, 1 Martiu 1878.

Comitetula parochialu.

In contielegere cu préon. d. prototter. alu tractulu *Nicolas Andreescu*